

Інститут сходознавства ім. А.Кримського
Національної академії наук України
Інститут політичних та етнонаціональних досліджень
Національної академії наук України
Київський інститут східної лінгвістики і права
Народне Бюро Лівії в Україні

**XXI СТОЛІТТЯ:
АЛЬТЕРНАТИВНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ
СУСПІЛЬСТВА.
ТРЕТЯ СВІТОВА ТЕОРІЯ**

**Матеріали
четвертої міжнародної
науково-теоретичної конференції**

**26-27 травня 2005 р.
м.Київ**

Частина 2

Київ 2005

XXI СТОЛІТТЯ: АЛЬТЕРНАТИВНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. ТРЕТЯ СВІТОВА ТЕОРІЯ. Матеріали четвертої міжнародної науково-теоретичної конференції. 26—27 травня 2005 р. м.Київ. Ч. 2. / Ред.: Г.П.Балабанова. К.: Фенікс, 2004. - 368 с.

У збірку вміщені матеріали четвертої міжнародної науково-теоретичної конференції. XXI століття: альтернативні моделі розвитку суспільства. Третя світова теорія”, яка відбулася 26—27 травня 2005 р. у м.Києві.

Тези доповідей подаються за оригіналом рукопису.

И. К. Зубиашвили. ОСОБЕННОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ СТАРШЕКЛАССНИКОВ	310
Тетяна Іванова. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ — МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	314
Гузь Олена. РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ	317
Васьківська Г.О. ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА ШКОЛЯРІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПОГЛЯДІВ МУАММАРА КАДДАФІ	320
В.Н, Дудатьева, Н.А.Дудатьева. ОБРАЗОВАНИЕ — ПОКАЗАТЕЛЬ РАЗВИТИЯ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ СИСТЕМЫ	323
Василь Кизенко. ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ОСВІТИ ХХІ СТОЛІТТЯ У РУСЛІ ІДЕЙ МУАММАРА КАДДІФІ	325
Л.В. Романюк. РОЗВИТОК ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ СУЦІОКУЛЬТУРНОЇ СИСТЕМИ	329
М. Г. Харьков. ИНЖЕНЕРНЫЕ КАДРЫ, БОЛОНСКИЙ ПРОЦЕСС И «ЗЕЛЕНАЯ КНИГА»	331
Олександр Свінцов. ФЕНОМЕН ВІДЧУЖЕННЯ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ (на прикладі освітнього комплексу суспільства)	333
Сергій Шейко. АНАЛІЗ ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТЯНСЬКИХ ПРИНЦИПІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В „ЗЕЛЕНІЙ КНИЗІ” МУАММАРА КАДДАФІ	337
Кучеренко Д.Г. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ПРИВАТНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ (В РАМКАХ „ЗЕЛЕНОЇ КНИГИ” М. КАДДАФІ) ..	340
Виталина Пухир. РОЛЬ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В ПРЕОДОЛЕНИИ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНОГО ОТЧУЖДЕНИЯ	344
О.А. Заглада. О СОЦИАЛЬНОЙ СТРУКТУРЕ ЛИВИЙСКОГО ОБЩЕСТВА (методологический анализ)	347

Література

1. Башнянин Г.І., Копич І.М., Шевчик Б.М. Економічні системи: проблеми структуризації і типологізації.- Львів: Коопосвіта, 1999 — 220с.
2. Скаленко О. Глобальні резерви поступу. К.: Основи, 2000. — 394с.
3. Кендюхов О. Мотивація творчої інтелектуальної праці: дослідження основних підходів. // Економіка України, №3, 2005. — С.49-56.
4. Патора Р. Ринок освіти в системі кадрового забезпечення стратегічного розвитку країни. — Львів, Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2002. — 338с.
5. Каленюк І.С. Освіта в економічному вимірі: потенціал та механізм розвитку. К.: ТОВ “Кадри”, 2001. — 326с.

Сергій Шейко,
м. Полтава

АНАЛІЗ ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТЯНСЬКИХ ПРИНЦИПІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В „ЗЕЛЕНІЙ КНИЗІ” МУАММАРА КАДДАФІ

Сучасні проблеми реформування освіти мають глобальний всесвітній характер. Якісні зміни в освітнянській діяльності спрямовані на якісне покращення навчання, змісту освіти, широкого впровадження інноваційних педагогічних технологій, достатнього психологічного супроводу. Проте, радикальне поліпшення освіти неможливе без системного підходу, що має включати соціально-економічні засади розвитку суспільства, рівень загальної культури народів та національно-духовної особливості того чи іншого етносу. Глибоке осмислення реформування сучасної освіти також неможливе без розробки та впровадження в реальну педагогічну діяльність відповідних освітнянських ідей, принципів, сучасних парадигм, котрі повинні визначити перспективи конфігурації майбутньої освіти. Це складає завдання сучасної філософії освіти.

Так, в процесі формування єдиних політичних націй в Західній Європі у XVIII-XIX століть, актуальними стали питання розробки регулятивних ідей, конструктів освітнянської діяльності, до яких стали відносити — раціональність, та високий рівень загальної культури особистості. Нагадаємо, що засновник Берлінського університету В.фон Гумбольдт, на початку XIX століття до основних завдань університетської освіти відносив — якісне змістовне навчання, наукову творчо-пошукову діяльність студентів, важливі аспекти національно-патріотичного виховання громадянина своєї держави та культуру міжособистісного спілкування.

Історичний процес розвитку освіти наповнює її новим змістом, новими регулятивними принципами та сучасними науковими досягненнями. Але,

проблеми визначення сучасного конструкта педагогічної діяльності залишаються актуальними й по цей час, що визвані теперішньою світовою глобалізацією країн міжнародного співтовариства та з'ясуванням співвідношення соціально-гуманітарного знання з математико-технічним та інженерно-технологічним. Важливими проблемами освітянської діяльності, що потребують негайного вирішення є співвідношення відповідних дилем-суперечностей — влада-знання, національне та загальногромадянське в сфері виховання та навчання. При їх наближеному аналізі з'ясовується, що вони мають загальний характер, подібні різним історичним епохам, суспільним утворенням, націям.

Важливою науковою підставою, що сприяє вирішенню подібних суперечностей в освіті є запровадження критичного мислення, спрямованого на розвиток педагогіки співробітництва, широкого освітянського діалогу, в якому **суб'єктами** педагогічної дії виступають не лише наставники, вчителі, керівники освітянських установ, але й учні, вихованці, всі ті хто мають наміри здобути високоякісну освіту та бути вихованими культурними громадянами власної нації. Ці проблеми в філософії освіти піднімалися у весь зріст у творчості провідних мислителів ХХ століття Західної Європи та Америки, зокрема, у творчості К. Поппера, Х. Ортеги-і-Гассета, К. Ясперса, Ж. Дерріди, П. Фрейре тощо. [2,3,4].

В „Зеленій книзі” лідера Лівійської революції Муаммара Каддафі в розділі „Освіта” також іде мова про запровадження критичних принципів у педагогічну діяльність, оскільки пригноблення в освіті, тоталітаризм у різноманітних його проявах суперечить методам освіти, що прийняті в усьому світі та заперечує саму свободу особистості. М. Каддафі доводить, що отримання знань не повинно мати строгих регламентацій, а обов'язковість заучувати, зазубрювати певні матеріали підручників приводить до пригнічення „природних здібностей людини, є „засобом придушення свободи”, являє собою грубий диктат зверху, позбавляє право вільного вибору індивіда, його творчості та різноманітного прояву талантів.

Педагогіка пригноблення як наслідок тоталітарних політичних режимів за допомогою обов'язкового регламентованого навчання за своєю суттю приводить до примусового „насадження неучтва серед народних мас”. Ті ж країни, що сприяють офіціозу освіти та заставляють своїх громадян навчатися виключно в межах догматично-визначених і схвалених навчальних дисциплін здійснюють над своїми співвітчизниками насилля. Лідер Лівійської демократії запевняє, що „всесвітньо-культурна революція повинна подолати загальноприйняті нині в світі методи навчання і звільнити людську свідомість від тенденційних програм і навмисної перебудови смаків понять та умонастрою людини” [1, с. 166].

Таким чином, проблема критичної свідомості як основа співрозуміння та педагогічного діалогу має бути загальною підставою реформування освітянської діяльності не лише для окремих націй та країн, а всього міжнародного співтовариства. Питанням формування критичної свідомості

як засади філософії виховання та співпраці велику увагу приділяв теоретик сучасної освіти, бразильський мислитель другої половини ХХ століття Пауло Фрейре. Його позиція щодо розробки та впровадження критичного мислення — загальної основи педагогіки діалогу великою мірою співпадає з ідеями педагогічної творчості М. Каддафі.

П. Фрейре доводить, що населення країни свідомо має брати участь не лише у виконанні, а й у розробці соціальних заходів, спрямованих на поліпшення суспільного життя. Це можливе за умов формування в людей критичного ставлення до дійсності, розвитку в них уміння і здатності бути **Суб'єктами**, а не об'єктами історичного та політичного процесу. Принцип критичної свідомості в освіті є характерною властивістю демократичних політичних форм правління, які „відповідають високо проникним, допитливим, невтомним і діалоговим формам життя — на протигагу мовчанню й бездіяльності, на протигагу жорсткій, військовій авторитарній державі.., історичному регресові, який узурпатори влади силкуються подати як нову зустріч із демократією” [4, с. 34].

Критичне мислення як основа регулятивного конструкта сучасної освіти повинно мати всезагальний характер, сприяти розробці новітніх педагогічних технологій, систем виховання, заснованих на принципах педагогіки діалогу та співробітництва в сучасному світовому співтоваристві. На думку М. Каддафі, теперішнє суспільство повинно забезпечити освіту в різноманітних її формах та змісті для своїх громадян, можливість надавати такий її вигляд, котрий більше відповідає їх суттєвій природі, що в свою чергу, вимагає наявності достатньої кількості навчальних закладів у всіх галузях людського знання. Навпаки, їх недостатність „обмежує свободу особистості”, спонукає індивідів до вивчення дисциплін, котрі наявні в існуючих навчальних закладах і тим самим позбавляє їх „природного права вільного вибору, оскільки навчальних закладів за іншими галузями знання не існує” [1, с. 166-167].

Подібні суспільства, що перепиняють шлях до особистісно-вибіркових знань, освіти та культури, тобто виступають в ролі монополістів знання — це відсталі, обмежені та ворожі до реалізації свободи волі особистості — суспільства. Наукове знання та освіта мають бути невід'ємним природнім правом кожної людини, а позбавити особистість цього права не може ніхто, якщо тільки сам індивід із якихось незрозумілих причин позбавив сам себе, щодо вибору та отримання високоякісної освіти.

„Неуцтву наступить кінець, — запевняє лідер Лівійської держави, — коли все буде наявним у світлі істини, коли кожна людина буде мати можливість пізнати істину доступним для себе шляхом” [1, с. 167].

Таким чином, розробка сучасної регуляторної ідеї освіти обов'язково має враховувати як минулі історичні досягнення педагогіки, так і теперішні оригінальні принципи освітянської діяльності, що спрямовані на практичне втілення засад критичної свідомості як основи різноманітних форм життєдіяльності людини і, насамперед, педагогічного співробітництва в

освіті, наукових дослідженнях та у вихованні громадян — носіїв національної культурної традиції. Про це свідчать суттєві доробки в галузі філософії освіти та виховання сучасних лідерів демократичних держав світового співтовариства та науковців-теоретиків педагогічної дії ХХ століття.

Література

1. Кадафі Муаммар Зелена книга. — М.: Международное отношение, 1989. — 183 с.
2. Ортега — і- Гассет Х. Місія Університету // Ідея Університету: Антологія / Упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська; відп. ред. М. Зубрицька. — Львів: Літопис, 2002 — С.67-107.
3. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. — Т.1. — К.: 1994 — С. 245-300.
4. Фрейре Пауло. Формування критичної свідомості / З. англ. пер. О. Дем'янчук. — К.: Юніверс, 2003. — 176 с.

Кучеренко Д.Г.,
м. Київ

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ПРИВАТНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ (В РАМКАХ „ЗЕЛЕНОЇ КНИГИ” М. КАДДАФІ)

В час трансформаційних перетворень та стрімких змін в структурі суспільства державі потрібні спеціалісти іншої якості підготовки. Сучасні фахівці повинні мати нове демократичне мислення, володіти новими ідеями щодо швидкого та ефективного розвитку суспільства. Висококваліфіковані людські ресурси виступають найважливішим фактором соціально-економічного розвитку країни [1]. Саме тому зростає значення освіти як системи, в якій здійснюється підготовка робочої сили згідно сучасних вимог економіки.

Особливу роль за таких вимог починає відігравати приватний сектор вищої освіти, який швидко розвивається і займає все більш вагомe місце в освітній системі країн світу. В багатьох країнах світу, наприклад, в більшості країн Європи, Північної Америки та Далекого Сходу (крім Китайської народної демократичної республіки) приватний сектор освіти виник раніше ніж державний сектор. Тому приватні вищі навчальні заклади мають довшу історію існування й розвитку, а в деяких країнах елітними вважаються саме приватні вищі навчальні заклади.

Джерела фінансування вищої освіти в країнах світу, і у розвинутих країнах зокрема стають все більш різноманітними, при цьому зростає частина коштів на оплату освіти, яка сплачується за рахунок студентів.